

Begravenisfondsen

Fondsen, opgebouwd uit contributies van minder-vermogenden uit dezelfde plaats en/of met hetzelfde beroep, ter dekking van de hoge begraveniskosten. In de Zaanstreek stonden begravenisfondsen over het algemeen als dodenbossen of dodenbussen bekend. Zij waren opmerkelijk genoeg voor de gildenloze Zaanstreek dikwijls georganiseerd per beroepsgroep, evenals ziekte-verzekeringen.

De eerste dodenbossen werden opgericht in de 18e eeuw. Opvallend is dat in het noorden van de Zaanstreek dodenbossen aanmerkelijk later ontstonden dan in het zuiden. Dodenbossen die in de 18e eeuw werden opgericht waren onder andere te Zaandam die van de lijndraaiers, zelfs in de 17e eeuw, vóór 1689, wevers (1714), timmerlieden (1721), touwslagers (1726), stijfelmakers (vóór 1762), en twee organisaties voor burgers (1714 en 1724).

Te Westzaan richtten acht families wonende bij de Overtoom in 1727 een begravenisfonds op; het Kooger Dodenbos werd opgericht in 1743, de Gemene Sociëteit te Wormerveer in 1773, de Begravenis Sociëteit te Krommenie in 1777. Deze lijst zou nog aanmerkelijk kunnen worden uitgebreid; ook gedurende de 19e eeuw organiseerden verschillende groepen mensen zich in begravenisfondsen.

Een dodenbos zorgde in de eerste plaats voor de inning van de contributie van de aangeslotenen. Wekelijks kwam iemand langs om de enkele centen, de stuiver en later het dubbeltje op te halen. Uitgaven werden slechts dan gedaan als één van de leden overleed. Ook direct inwonende familieleden van de deelnemer waren meeverzekerd. Indien lange tijd geen van de leden overleed was het soms mogelijk dat het bos een bepaalde som geld aan een charitatieve instelling zoals het weeshuis schonk.

In de 20e eeuw werden de dodenbossen langzamerhand vervangen door begravenisverenigingen en uitvaartverzekeringen.

Ger Jan Onrust

Literatuur

- Lootsma, Historische Studien II;
- Oosterbaan, De kerk in het midden.

Het Zaanse woord dodenbos laat zich eenvoudig verklaren wanneer men bedenkt dat de wekelijkse bijdragen met een bus werden opgehaald. De uitspraak van het woord bus was bos, vandaar.

Merkwaardigerwijs werd vroeger een werkelijk bos een bus genoemd (denk aan Busch en Dam in noordelijk Krommenie). De klanken o en u waren in de woorden bos en bus dus als het ware verwisseld.

From:

<https://www.zaanwiki.nl/encyclopedie/> - **ZaanWiki**

Permanent link:

<https://www.zaanwiki.nl/encyclopedie/doku.php?id=begravenisfondsen>

Last update: **2020/09/07 12:08**